

Septintos dienos Dievo poilsis

Pr 2:1. Taip buvo atbaigti dangus ir žemė bei visa jų galybė (rus. vertime – **войнсто).**

Žodis ‚galybė‘ dažnai vartojamas Biblijoje kalbant apie angelus, kurie supa Dievo sostą ir yra šalia žemiškų valdovų:

Mikajas tęsė: „Todėl klausykis VIEŠPATIES žodžio: aš mačiau VIEŠPATĮ, sėdintį savo soste, visai dangaus galybei stovint šalia jo dešinėje ir kairėje. (1 Kar 22:19)

Atsitiko, kad Jozuė, būdamas arti Jericho, pakėlė akis ir pamatė priešais save stovintį vyrą su ištrauktu iš makšties kalaviju rankoje. Jozuė priėjo prie jo ir jam tarė: „Ar tu iš mūsiškių, ar iš priešų?“ Jis atsakė: „Nei vienas, nei kitas. Esu VIEŠPATIES kariuomenės galva. Dabar aš atėjau!“ (Joz 5:13-14)

Žodis ‚galybė‘ neretai Biblijoje reiškia ir dangaus skliaute šviečiančias žvaigždes, kurias savo tvarka primena darnias kariuomenės gretas:

Ar kad kartais, pakėlęs akis į dangų ir stebėdamas saulę, mėnulį, žvaigždes ir dangaus galybę, nebūtum sugundytas juos garbinti ir jiems tarnauti. (Įst 4:19)

Kurie (vyrai ir moterys) daro pikta VIEŠPATIES, tavo Dievo, akyse ir nusižengia jo Sandorai, eidami tarnauti kitiems dievams ir garbindami juos, – ar tai būtų saulė, ar mėnulis, ar kuri nors iš dangaus galybių, – ką aš esu uždraudęs. (Įst 17:2-3)

Jie atmetė visus VIEŠPATIES, savo Dievo, įsakymus, nusiliejo stabus – du veršius, pasidirbo šventąjį stulpą, garbino dangaus galybes ir tarnavo Baalui. (Kar 17:16)

Akis pakelkit ir pasižiūrėkit į aukštybes! Kas jasias sukūrė? Tasai, kuris atveda jų pulkus, jas suskaičiuoja ir šaukia kiekvieną jų vardu. Dėl jo didžios galybės ir beribės jėgos nė viena nedrįsta neateiti! (Iz 40:26)

Tuo metu, – tai VIEŠPATIES žodis, – kaulai Judo karalių, kaulai jo didžiūnų, kaulai kunigų, kaulai pranašų ir kaulai Jeruzalės gyventojų bus iškasti iš kapų ir išbarstyti ant žemės prieš saulę, prieš mėnulį, prieš visas dangaus galybes, kurias jie mylėjo, tarnavo ir sekė, į kurias jie kreipėsi ir kurias garbino, puldami kniūbsčiom ant žemės. (Jer 8:1-2)

Viskas, kas Dievui paklūsta ir vykdo jo valią, yra jo kareivija: danguje – angelai ir žvaigždės, žemėje – gamtos jėgos ir stichijos.

Hebrajų kalboje žodis ‚vaieihulu‘ (atbaigta) reiškia ne tik veiksmo pabaigą, bet ir objekto užbaigimą ir jo pilnatvę. Kai viskas buvo atbaigta, pasirodė, kaip tai yra gražu. Tai rezultatas harmoningai sąveikaujančių visų kūrimo elementų pastangų ir tai asocijuojasi su armijoje egzistuojančia tvarka. Tokiai tvarkai paklūsta visa tvarinija.

‚Dangaus ir žemės kareivija‘ išsireiškimas vartojamas tik šioje vietoje ir niekur kitur Biblijoje nesutinkamas. Jis reiškia viską, kas yra aukščiausio ir tobuliausio toje ar kitoje sferoje, kas tarnauja papuošimui. Šią mintį aiškiai nusako graikiškas ir lotyniškas Biblijos vertimai, kuriuose hebraiško žodžio ‚zeba‘ (kareivija) reikšmė perteikiama ji atitinkančiais sinonimais: ‚kosmos‘ ir ‚ornatus‘, kurie reiškia ‚papuošalas‘.

Pr 2:2. Kadangi septintą dieną Dievas buvo užbaigęs darbus, kuriais buvo užsiėmęs, jis ilsėjosi septintą dieną nuo visų darbų, kuriuos buvo atlikęs.

Kai kuriuose vertimuose ši diena vadinama šešta diena. Toks skirtumas atsirado originalo vertimuose. Žydiškame tekste, Vulgatoje ir arabiškame vertime minima „septinta“ diena. Tačiau

graikiškame vertime, Juozapo Flavijaus vertime, sirų vertime ir samariečių tekste minima “šešta” diena.

Septintą savaitės dieną žydai skiria prisiminti Dievo poisiui (ramybei). Krikščionys pakeitė šios dienos prisiminimo turinį.

Kaip suprasti šį Dievo „poislių“, jeigu pats mūsų Viešpats Jėzus Kristus, atremdamas žydų priekaištus dėl gydymo šabo dieną, pasakė: „Mano Tėvas darbuojasi lig šiolei, todėl ir aš darbuojuosi“ (Jn 5:17)?

Šv. Augustinas sako, jog Dievas nustojo daryti tik naujas tvarinių rūšis. Taip mano ir Jonas Auksaburnis, kuris teigia, jog Dievas nustojo tvirti ką nors iš nieko. Tačiau, nustojęs tvirti, Dievas niekada nenustojo darbuotis rūpindamasis pasauliu ir žmogumi.

Kai tu jiems duodi, jie surenka {derlių}, kai ištiesi ranką, jie sotūs gėrybių. (Ps 104:28)

Aš nekaltinsiu amžinai, nei visuomet pyksiu, nes mano akivaizdoje dvasia išblėstų, net ir gyvybės alsavimas, kurį aš pats sukūriau. Dėl jo {Izraelio} kaltės pykau kurį laiką, plakiau jį iš pykčio paslėpęs savo veidą, bet jis nesiliovė eiti savo maištingu keliu. Mačiau, kuriuo keliu jis eina, bet aš jį pagydysiu ir vesiu, – paguosiu jį gausiai. (Iz 57:16-18)

Pr 2:3. Dievas palaimino septintąją dieną ir padarė ją šventą, nes tą dieną jis ilsėjosi nuo visų kūrimo darbų.

Kūrėjas nei vienos ankstesnės dienos nelaimino. Žodis „laimino“ pirmą kartą sutinkamas Pr 1:22, kuomet Dievas, baigęs penktos dienos darbus laimino sukurtus vandens gyvūnus ir paukščius. Po to (Pr 1:28) Dievas palaimino ką tik sukurtą žmogų. Pats šios dienos palaiminimas dar prieš jos pradžią, liudija, jog ji yra ypatinga.

Kada diena laiminama, ji tampa pripildyta tam tikro gėrio, džiaugsmo, saugumo permainų akivaizdoje. Tačiau tai yra susiję su prisiminimu.

Diena šventa, jei ji išskirta iš eilinių darbo dienų eilės aukštesniai paskirčiai. Pagal Bibliją, laikas pašventinamas jį skiriant Dievo tvėrimui prisiminti, dėkingam, džiugiam jo garbinimui ir šlovinimui.

Valdytojas Nehemijas, kunigas ir Rašto žinovas Ezra bei levitai, aiškindami Torą žmonėms, visiems jiems sakė: „Ši diena yra šventa VIEŠPAČIUI, jūsų Dievui. Neliūdėkite ir neverkite“. Mat, girdėdami Mokymo žodžius, žmonės verkė. Be to, jis tarė jiems: „Eikite, valgykite rinktinių valgių ir gerkite saldžių gėrimų, skirdami jų dalį tiems, kurie nieko neturi sau pasiruošę, nes ši diena yra šventa mūsų VIEŠPAČIUI. Nebūkite liūdni, nes džiugesys VIEŠPATYJE yra jūsų stiprybė“. (Neh 8:9-10)

Egzistuoja visa eilė stiprių įrodymų, jog geras paprotys septintą dieną švęsti buvo įsigalėjęs gerokai anksčiau prieš Mozės laikus, gal net ir nuo pačios žmonijos pradžios. Tačiau Mozė įsakymu įtvirtino Dievo poilsio prisiminimo praktikavimą.

Pirmojo žmogaus sukūrimas

Pr 2:4. Toks yra pasakojimas apie dangų ir žemę, kai jie buvo sukurti. Tą dieną, kai VIEŠPATS Dievas padarė žemę ir dangų.

Čia minima diena nėra astronominė diena (nes neužsimenama apie vakarą ir rytą), o ištisas šešių dienų Dievo visatos (dangaus ir žemės) tvėrimo laikotarpis. Geriausiai šią vietą verčia sirietiškas vertimas, kuriame vietoje “tą dieną” sakoma “tuo laiku”.

Iš tolimesnio pasakojimo darosi aišku, kodėl ši diena išskirtinė (palaiminta). Mat Dievas visą tą ilgą dieną (ji ir iki šiol nėra pasibaigusi) paskyrė išimtinai žmogui. Tai suvokdamas,

žmogus taip pat turi iki septintos dienos pabaigti visus darbus, kuriuos jis dirbo visus šešias dienas, laiminti septintą dieną ir pašventinti ją, t.y. paskirti ją Dievui.

Sukūrimo pasakojimas šiame skyriuje pateikiamas išskirtinai siejant jį su žmogumi, t.y. parodant, kokiū būdu žmogus yra susijęs su vienu ar kitu kūrybos objektu. Autorius jau nebegrįžta prie nesusijusio su žmogumi kūrimo.

Pr 2:5. Kai žemės laukuose dar nebuvo jokių krūmokšnių ir dar nebuvo išdygusi jokia laukų žolė, nes VIEŠPATS Dievas dar nebuvo siuntęs žemėn lietaus ir žmogaus dar nebuvo dirvai arti.

Tai įvadinis sakinytis, tarnaujantis nusakyti žmogaus sukūrimo momentui. Pradžios knygos autorius siekia parodyti labai gilią žmogaus senovę, iki kurios žemėje nebuvo jokių žmogaus egzistavimo pėdsakų. Jis parodo du pagrindinius to momento požymius: a) nėra jokių žmogaus kultūros pėdsakų ir b) nėra nepalankių atmosferos faktorių, dėl kurių būtų neįmanoma žmogaus egzistencija.

Pr 2:6-7. Tik versmė tryško iš žemės ir drėkino visą dirvos paviršių - tuomet VIEŠPATS Dievas padarė žmogų iš žemės dulkių ir įkvėpė jam į nosį gyvybės alsavimą. Taip žmogus tapo gyva būtybe.

Tuomet, kai buvo sukurti dangus ir žemė, tačiau dar nebuvo pasirodę jokie laukų augalai, nes dar nebuvo lietaus, tik žemę gaubė tirštas rūkas, tada buvo sukurtas žmogus.

Žmogaus sukūrimo faktas buvo prisimintas anksčiau (Pr 1:27) bendros pasaulio kūrybos istorijos kontekste. Čia apie tai Mozė pasakoja detaliau.

Mintis apie žmogaus sukūrimą, - išorinio žmogaus, t.y. jo kūno sukūrimą iš žemės, būdinga daugeliui vietų tiek Senojo Testamento, tiek ir Naujojo Testamento:

“Savo veido prakaitu valgysi duoną, kol sugrįši žemėn, nes iš jos buvai paimtas. Juk tu dulkė esi ir į dulkę sugrįši!“ (Pr 3:19)

O Abraomas vėl tarė: „Štai kaip drįstu kalbėti VIEŠPAČIUI, būdamas dulkė ir pelenai. (Pr 18:27)

O, atsimink, kad sukūrei mane iš molio! Ne jau paversi vėl mane dulkėmis? (Job 10:9)

Ką tad sakyti apie žmogų – tą kirminėlį, žmogaus sūnų – tą žemės kirmį! (Job 25:6)

Kokia tau nauda iš mano mirties, iš mano žengimo į Duobę? Ne jau dulkės šlovins tave ar skelbs tavo ištikimybę? (Ps 30:10)

Abu (žmogus ir gyvulys) eina į tą pačią vietą, abu yra iš dulkių ir į dulkes jiedu abu sugrįžta. (Koh 3:20)

Pirmasis žmogus yra iš žemės, žemiškas; antrasis žmogus iš dangaus. Koks žemiškasis, tokie ir žemiškieji, o koks dangiškasis, tokie ir dangiškieji. Ir kaip nešiojome žemiškojo atvaizdą, taip nešiosime ir dangiškojo paveikslą. (1 Kor 15:47-49)

Mes žinome, kad, mūsų žemiškosios padangtės būstui suirus, mūsų laukia Dievo pastatas, ne rankomis statyti amžinieji namai danguje. Todėl mes dūsaujame, trokšdami ant viršaus apsilikti savo buveine iš dangaus, jei turime būti rasti apsirengę, ne nuogi. O kol gyvename šioje padangtėje, dūsaujame prislėgti, norėdami ne nusirengti, bet verčiau apsirengti, kad tai, kas maru, būtų gyvenimo praryta. (1 Kor 5:1-4)

Kad žmogaus kūnas yra iš žemės dulkių, tai rodo, jog žmogus yra giminiškas su gyvūnijos karalyste. Tai taip pat primena apie jo dūlumą ir mirtį. Tačiau žmogus yra vienintelis tvarinys, į kurį Viešpats įkvėpė savo gyvybės alsavimą, todėl jis stovi dvejuose pasauliuose –

fiziniam ir dvasiniam, kaip Dievo įgaliotasis gamtos karalius, kaip Dievo paveikslas žemėje. Tuo norima įtvirtinti ir žmogaus sielos nemirtingumo idėją.

Mintis, kad žmogus yra dieviško gyvenimo dalininkas, yra ir kituose Biblijos tekstuose:

Dievo dvasia mane sukūrė, Visagalio alsavimas laiko mane gyva. (Job 33:4)

Dulkės sugriš į žemę, kaip jos kadaise buvo, o gyvybės alsavimas sugriš pas Dievą, kursai jį davė. (Koh 12:7)

Juk mes jame gyvename, judame ir esame, kaip yra pasakę kai kurie jūsų poetai: 'Mes esame iš jo giminės'. (Apd 17:27)

Sujungus aukščiausią dievišką pradą (Dievo kvėpavimą) su žemiausiu materialiniu (žemės dulkėmis) gavosi žmogus kaip gyva būtybė (rus. vertime - душею живою). Jis yra samoningas asmuo, apdovanotas protu ir laisva valia. Tačiau gyva būtybė žmogus begaliniai skiriasi nuo Dievo, kuris yra gyvybę teikiantis, ir su juo susijęs tuo, kad yra neryški originalo kopija.

Taip ir parašyta: Pirmasis žmogus Adomas tapo gyva būtybe; paskutinis Adomas tapo gyvybę teikiančia dvasia. (1 Kor 15:45)

Rojaus aprašymas

Pr 2:8. VIEŠPATS Dievas užveisė sodą Edene, rytuose, ir ten įkurdino žmogų, kurį buvo padaręs.

Sukūręs žmogų Dievas jo nepaliko likimo valiai. Jis jam paruošė gyvenimui vietą. Pirmas žmogus buvo sukurtas ne rojuje, todėl buvo į jį įvestas.

Žodis ‚Edenas‘ gali būti suprantamas kaip ‚rytai‘. Tačiau paraidžiui žvelgiant jis reiškia ‚iš ten, kur anksčiau‘. Šiuose žodžiuose egzegetai linkę išvelgti ‚iki laikų pradžios‘ prasmę, t.y. mato juose užuominą į tai, kad žmonių istorija prasidėjo vėlesniu momentu.

Pr 2:9. Iš žemės VIEŠPATS Dievas išaugino įvairių medžių, gražių akims ir gerų maistui, su gyvybės medžiu sodo viduryje ir gero bei pikto pažinimo medžiu.

Tarp visų rojaus medžių, kurie džiugino žmogaus akį ir maitino jo kūną, buvo ir stebuklingai veikiantis – teikiantis nemirtingumą tam, kas valgo jo vaisius:

Tuomet VIEŠPATS Dievas tarė: „Tik pažiūrėk! Žmogus tapo kaip vienas iš mūsų, žinantis gera ir pikta. Kad tik jis kartais netiestų savo rankos, nepasiimtų ir nuo gyvybės medžio, valgytų ir gyventų amžinai!..“ (Pr 3:22)

Todėl tas medis ir buvo vadinamas gyvybės medžiu. Teikti nemirtingumą nebuvo to medžio natūrali savybė, tačiau per jį veikė ypatinga Dievo malonė, susieta su jo vaisių valgymu, kaip su savo išoriniu simboliu ženklu:

Kas turi ausis, teklauso, ką Dvasia skelbia bendrijoms: 'Nugalėtojai aš duosiu valgyti nuo gyvybės medžio, esančio Dievo rojuje!'“ (Apr 2:7)

Aikštės viduryje, tarp upės atšakų, auga gyvybės medis, duodantis dvylika derlių, kiekvieną mėnesį vedantis vaisių, o to medžio lapai tinka tautoms gydyti. (Apr 22:2)

Bažnyčios tėvai šiame medyje išvelgė esant provaizdį kryžiaus medžio, ant kurio mirdamas Jėzus Kristus mums sugrąžino dvasinį gyvenimą. Jame jie išvelgė gelbstinčios aukos ant kryžiaus medžio vaisiaus, teikiančio amžinąjį gyvenimą (Eucharistijos) provaizdį.

Šalia gyvybės medžio rojuje stovėjo gero bei pikto pažinimo medis, kaip vėliau paaiškėjo, pasižymintis priešingomis savybėmis:

“Tik apie vaisių medžio sodo viduryje Dievas sakė: 'Jūs nuo jo nevalgysite nei jo liesite, kad nemirtumėte!’” (Pr 3:3)

O žmogui jis tarė: „Kadangi tu paklausei savo žmonos balso ir valgei nuo medžio, apie kurį buvau tau įsakęs: 'Nuo jo nevalgysi!' – tebūna už tai pasmerkta žemė, – triūsui maitinsies iš jos visos savo gyvenimo dienas.’ (Pr 3:17)

Dievas šį medį pasirinko kaip priemonę išbandyti Adomo tikėjimą ir meilę, jo dėkingumą dangiškam Tėvui. Tuo tikslu Dievas Adomui davė įsakymą nevalgyti šio medžio vaisių. Dėl šio įsakymo jis ir gavo pavadinimą. Pažinimo medis buvo pasirinktas išbandymo instrumentu. Iš vienos pusės žmogus galėjo vis geriau pažinti ir džiaugtis gėriu pakludamas Dievui, o iš kitos – vis labiau pažinti ir jausti blogį jo neklausydamas. Šis įsakymas numatė galimybę auginti aukščiausius protingo žmogaus sugebėjimus, todėl medžiui lengvai galėjo būti skirtas ir “supratimo medžio” arba “pažinimo medžio” pavadinimas. Senojo Testamento požiūriu pažinimas turėjo moralinį charakterį, todėl ‘gero’ ir ‘pikto’ čia imami kaip priešingi pažinimo poliai.

Pr 2:10-14. Upė išsilieja Edene sodui drėkinti. Už sodo ji skiriasi į keturias upes. Pirmosios vardas yra Pišonas. Tai toji, vingiuojanti per visą Havilos kraštą, kuriame yra aukso. {To krašto auksas yra rinktinis. Ten yra ir bdelio bei lazurito.} Antrosios upės vardas yra Gihonas. Tai toji, kuri vingiuoja per visą Kušo kraštą. Trečiosios upės vardas yra Tigris. Tai toji, kuri teka į rytus nuo Asirijos. O ketvirtoji upė yra Eufratas.

Upė, apie kurią čia kalbama, galima manyti ją esant dangiška upe, kuri skiriasi nuo žemėje tekančių upių. Ji simbolizuoja dangaus gyvenimo plitimą žemėje. Jos gausūs vandenys išteka iš Edeno, o už jo iš jo srautas išsiskirsto ir teka į visas keturias pasaulio puses. Ši upė yra provaizdis gyvojo vandens, t.y. gyvybės šaltinių (srovių), tekančių nuo gyvojo Dievo sosto:

O Izraelio viltie, tu VIESPATIE! Visi, kurie tave palieka, bus sugėdinti; visi, kurie šiame krašte maištauja prieš tave, bus nužeminti, nes jie paliko {VIESPATĮ,} gyvojo vandens šaltinį. (Jer 17:13)

Tuomet jis nuvedė mane vėl prie įėjimo į Šventyklą. Žiūriu, vanduo teka iš po Šventyklos slenksčio rytų link, nes Šventyklos priekis buvo į rytų pusę. Vanduo tekėjo žemyn iš pietinio Šventyklos šono galo, į pietus nuo aukuro. (Ez 47:1)

Ant krantų, abiejose upės pusėse, augo visokiausi vaismedžiai. Jų lapai nenubyrės ir jiems vaisių nepristigs, – kas mėnesį jie neš naujus vaisius, nes jiems vanduo atitekės iš šventovės. Jų vaisiai bus maistui, o jų lapai bus vaistas sergantiems“. (Ez 47:12)

Angelas parodė man gyvybės vandens upę, tvaskančią tarsi krištolas, ištekančią nuo Dievo ir Avinėlio sosto. (Apr 22:1)

Ši upė išteka iš Dievo, ji yra Dievo žodis ir Šv. Dvasia:

Paskutinę, iškilmingiausiąją šventės dieną Jėzus stovėjo ten ir šaukė: „Jei kas trokšta, teateina pas mane ir tegu geria. Kas mane tiki, – kaip Raštas sako, – iš jo vidaus plūs gyvojo vandens srovės“. Jis kalbėjo apie Dvasią, kurią turės gauti įtikėjęs. Mat Šventoji Dvasia dar nebuvo nužengusi, nes Jėzus dar nebuvo pašlovintas. (Jn 7:37-39)

Bendras ir labai mįslingas biblinis pasakojimas apie rojų gundo žmogaus protą manyti šį pasakojimą esant visiška alegorija. Tarsi numatydamas tokią galimybę pradžios knygos autorius ne be tikslo nurodo tiksliai ir išsamiai rojaus topografiją, tuo patvirtindamas jį buvus iš tikro žemėje. Ir pirmas toks įrodymas yra didelė upė sodui drėkinti. Mozės laikais žydai žinojo tik vieną didelę upę Eufratą. Tos upės ištakos yra Mesopotamijos šiaurėje arba Armėnijos kalnų

pietiniuose slėniuose. Ji tekėjo per visą rojų ir iš jo ištekėdama dalinosi į keturias vagas. Mozė aprašo jo laikų topografiją, todėl tos upės galėjo būti dirbtiniai kanalai, kurių dabar jau nebėra.

Lyginant Biblijos ir asirijologijos duomenis, rojaus vieta galima laikyti Mesopotamijos lygumos pietinę dalį, tarp Babilonijos šiaurėje ir Persų įlankos pietuose.

Pr 2:15. VIEŠPATS Dievas paėmė žmogų ir apgyvendino jį Edeno sode, kad jį dirbtų ir juo rūpintųsi.

„Dirbtų ir juo rūpintųsi“ - originale, šių žodžių vietoje užrašyti hebrajų kalbos žodžiai reiškia ‚kurti ir saugoti nuo pakenkimo‘.

Gamtos grožis ir maisto skanumas žmogaus gyvenimą rojuje darė malonų. Kad žmogus nuo malonumų nesugestų, Dievas liepė jam saugoti rojų ir jame dirbuotis. Užsukantys į rojų gyvūnai galėjo įnešti netvarkos, pakenkti jam. Lengvas darbas buvo gera priemonė žmogaus fiziniam kūnui ir proto galioms lavinti.

Pr 2:16-17. Ir įsakė žmogui VIEŠPATS Dievas, tardamas: „Nuo visų sodo medžių tau leista valgyti, bet nuo gero bei pikto pažinimo medžio tau neleista valgyti, nes kai tik nuo jo užvalgysi, turėsi mirti“.

Tai pirmieji žodžiai, kuriuos Dievas ištare žmogui. Jie atskleidžia, jog Dievas mato žmogų turint sugebėjimų daryti pasirinkimą, išvelgia jame atsakomybę ir moralinį potencialą.

Aukščiausia savybė, kuria nuo pat pradžių apdovanotas žmogus ir kuri jį skiria nuo gyvūno, - pasirinkimo laisvė. Ji pasireiškia sugebėjimu vykdyti Tvėrėjo įsakymą arba jo nevykdymu. Skirtingai negu gyvūnas, žmogus gyvena ne tik materialiam pasaulyje, bet ir dvasiname. Tačiau dvasinis pasaulis atsiskleidžia tik tuomet, kai žmogus savo norus priverčia paklusti Tvėrėjo valiai.

Dangaus Valdovas kalba apie dvasinės mirties grėsmę. Fizinė mirtis yra tik pasėkmė, tačiau tuo pačiu ir palaiminimu:

„Savo veido prakaitu valgysi duoną, kol sugrįši žemėn, nes iš jos buvai paimtas. Juk tu dulkė esi ir į dulkę sugrįši!“ (Pr 3:19)

Įsakymą nevalgyti vaisių nuo gero ir pikto pažinimo medžio Dievas žmogui davė tam, kad anas vystytų savo moralines galias. Šio įsakymo laikymasis bylojo apie žmogaus meilę, dėkingumą ir ištikimybę Dievui. O šio įsakymo nesilaikymas reiškė, jog žmogus nepasitiki Dievu, nebrangina jo žodžių ir yra Kūrėjui nedėkingas. Tai taip pat reiškia, jog jis nori gyventi pagal savo valią ir jam nerūpi Dievo įsakymai. Štai kodėl toks, atrodo, menkas nusižengimas įgijo tokią milžinišką moralinę reikšmę.

Rojuje žmogui duotas pirmas Dievo įsakymas

Pr 2:18. VIEŠPATS Dievas tarė: „Negera žmogui būti vienam. Padarysiu (Rus. *vertime – сотворим*) jam tinkamą bendrininką“.

Nesunku pastebėti šiose žodžiuose analogiją su dieviškos tarybos pasitarimu prieš sukuriant pirmąjį žmogų (Pr 1:26). Tai įrodo svarbą akto, apie kurį jie kalba.

Šie žodžiai nereiškia, kad čia kalbama apie trūkumą, kuris buvo padarytas kuriant žmogų, kurį reiktų ištaisyti. Tai jau buvo iš anksto numatyta Dievo plane. Ir tai rodo faktą, jog vienišumas sunkus ir negeras žmogui dalykas, nes žmogus neturi pačių artimiausių ir geriausių priemonių asmenybės vystymui, kuris sėkmingiausiai vyksta, kaip žinoma, bendraujant su panašiais į save.

Šiais žodžiais yra išsakyta tiesa apie tai, jog moteris yra panaši į vyrą ir nešioja savyje Dievo paveikslą. Tačiau iš kitos pusės pažymima, jog ji yra priklausoma nuo vyro, nes kiekvienas padėjėjas visuomenine prasme yra laipteliu žemiau už savo betarpišką viršininką. Tačiau taip yra tik visuomenine prasme. O iš tikrųjų čia yra kalbama ne apie moters žemesnę padėtį, o apie vyro tam tikros rūšies nepakankamumą. Pagalba, apie kurią čia kalbama, nėra iš fizinių darbų srities. Čia kalbama apie bendradarbiavimą, kuris reikalingas formuojant dvasinį pasaulį. Mat originalo tekste šioje vietoje įrašytas hebrajų kalbos žodis ‚kenegdo‘ turi tik dvi reikšmes - ‚papildantis‘ ir ‚stovintis šalia‘.

Vardų gyvūnams suteikimas

Pr 2:19. Taigi VIESPATS Dievas padarė iš žemės visus laukinius gyvulius bei visus padangių paukščius ir atvedė juos pas žmogų parodyti, kaip jis juos pavadins. Koku vardu žmogus pavadins kiekvieną gyvą būtybę, toks turės būti jos vardas.

Laukinius gyvulius bei visus padangių paukščius Dievas padarė anksčiau, penktą ir šeštą kūrimo dieną (Pr 1:21,25). Tačiau pradžios knygos autorius dar kartą grįžta prie šio fakto tik dėl bendro ryšio pasakojime.

Gyvūnai buvo atvesti į rojų prie Adomo, nes gyvūnai gyveno už rojaus ribų. Rojus skirtas gyventi tik žmogui – mat jam vieninteliam iš visų gyvų būtybių žemėje skirta gyventi Dangaus Karalystėje. Anot Jono Damaskiečio, Rojus yra vieta gyventi tiems, kurie sukurti pagal Dievo paveikslą ir panašumą.

Žmogui buvo duota visa žemė, o jo gyvenamoji vieta buvo rojus. Jis galėjo vaikščioti ir ne po rojų, tačiau žemė šalia rojaus buvo skirta gyventi toms būtybėms, kurios nekalba.

Kol žmogus buvo nenusdėjęs, gyvūnai prie jo ėjo kaip prie kupino meilės piemens. Jie nebijojo ir vienas kito.

Žmoguje yra ir gyvuliškos prigimties dalis. Ir ši dalis buvo paklusni Adome esančiai aukštesnei prigimčiai. Tačiau žemesnioji prigimtis po nusidėjimo ėmė imti viršų.

Pradžios knygos autorius Dievą pastato į stebėtojo ir aukščiausiojo vadovo rolę žmogaus kalbėjimo pirmoje patirtyje. Filosofas Žanas Žakas Ruso ir filologas bei filosofas Vilgelmas Gumboltas sutinka su mintimi, jog žmonijai nebuvo kitos išeities iš kūdikio neprotingo vėblenimo, o tik dieviškas Apreiškimas, suteikęs jam paruoštą formą minčiai, arba, trumpiau tariant, davęs jam mintį ir formą kartu.

Pr 2:20. Žmogus davė vardus visiems galvijams, visiems padangių paukščiams ir visiems laukiniams žvėrimis, tačiau sau tinkamo bendrininko nesurado.

Vardų gyvūnams suteikimas nebuvo atsitiktinis, o grindžiams jų prigimties pažinimu. Jie atitiko vardų nešiotųjų charakteringasias savybes. Ir tai liudija apie pirmojo žmogaus aukštą protinių galių išsivystymą. Tai, kad Adomas suteikė gyvūnams vardus, reiškė jo viešpatavimą jų atžvilgiu:

Tu padarei jį tik truputį žemesnį už save ir apvainikavai jį garbe ir didybe. Tu padarei jį savo rankų darbų šeimininku, padėjai visa prie jo kojų. (Ps 8:6-7)

„Žmonės turi paprotį dėti savo valdžios ženklą ant nusipirktų vergų – suteikti jiems naują vardą. Taip ir Dievas liepia Adomui, kaip valdovui, duoti vardus visiems nekalbantiesiems.“ (Jonas Aukšaburnis)

Adomas teisingai nustatė Dievo kūrinių esmę. Tačiau jų tarpe nerado panašaus į save. Prieš duodamas Adomui žmoną, Dievas jį tam ruošia mokydamas suvokti save kaip kūrinį, kuris

yra kitoks nei visi kiti kūriniai. Paskutiniuose žodžiuose skamba pirmojo žmogaus liūdesys, pažadintas jo vienvėdės žemėje, girdisi jo aiškus ir stiprus noras turėti iš gailėstingąjį Viešpatį, tai, ko stinga. O į išreikštus aiškius ir stiprius norus Dievas nedelsia reaguoti. Taigi, prieš pasakodamas pirmos moters sukūrimo istoriją, pradžios knygos autorius trumpai atkreipia dėmesį į faktą, kuris pasitarnavo artimiausia šio kūrimo priežastimi.

Pirmos moters sukūrimas

Pr 2:21. Tuomet VIEŠPATS Dievas užmigdė žmogų kietu miegu ir, jam miegant, išėmė vieną jo šonkaulį, o jo vietą užpildė raumenimis.

Evoliucijos teorijos šalininkams ši vieta užkliūna. Mat jei Adomas išsivystė iš kitų gyvūnų, tai ir Ieva turėjo atsirasti evoliucijos keliu, o ne staigiu būdu iš Adomo šonkaulio.

Miegas, kuriuo Viešpats Dievas užmigdė Adomą (hebraiškai: *tardema*), nebuvo paprastas ir natūralus, o įkvėptas ir ekstatiškas, apie tai byloja kalbos kontekstas, taip pat ir šio žodžio vartojimas kitose Biblijos vietose:

Saulei leidžiantis (sudarant sandorą su Dievu), Abramą apėmė didelis miegas ir jį apgaubė didelė, baisi tamsa. (Pr 15:12)

Taigi Dovydas pasiėmė ietį bei vandens ąsotį, buvusius Sauliui prie galvos, ir jiedu pasitraukė. Nė vienas to nematė ir nepajuto, nė vienas nepabudo, nes visi miegojo. Kietas miegas iš VIEŠPATIES buvo juos apėmęs. (1 Sam 26:12)

Gilaus snaudulio dvasią VIEŠPATS išliejo ant jūsų. Jisai aptemdė jūsų akis – pranašus ir jūsų galvas – regėtojus. (Iz 29:10)

Reikėjo, kad imant šonkaulį iš Adomo, šiam neskaudėtų. Kitaip jis imtų jausti Ievai neapykantą. Mat jei mums kas nors vieną plauką išrauna, mes ant jo užpykstame.

Pr 2:22. O iš šonkaulio, kurį VIEŠPATS Dievas buvo išėmęs iš žmogaus, padarė moterį ir atvedė ją pas žmogų.

Vieni Biblijos komentatoriai susigundo pirmosios moters kūrimą manyti esant mitu (racionalistai), kiti, jų tarpe net kai kurie Bažnyčios tėvai, jį traktuoja alegoriškai. Tačiau detalus Biblinis pasakojimas neleidžia alegorijos galimybes. O šio proceso neįtikėtinumai ir nenatūralumas byloja ne apie įprastą reiškinį, o apie antgamtinį įvykį. Žmonijos pradžia buvo ekstraordinari epocha. Šio pasakojimo dvasinės prasmės aiškinimas plėtojamas keliose kitose Biblijos vietose. Jose parodoma vyro ir moters prigimties vieningumo faktas, o per tai ir visos žmonijos, jų traukos vieno prie kito pagrindas, jų bendravimo charakteris toks, koks turėtų būti:

Moteris tesimoko tyliai, su tikru nuolankumu. Aš neleidžiu, kad moteris mokytų nei kad vadovautų vyrui, – ji tesilaiko tyliai. Juk pirmas buvo sukurtas Adomas, o paskui – Ieva. (1 Tim 2:11-13)

Jūs, vyrai, mylėkite žmonas, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save, kad ją pašventintų, apvalydamas vandens nuplovimu ir žodžiu. (Ef 5:25-26)

Santuokos įsteigimas

Pr 2:23. O žmogus ištarė: „Ši pagaliau yra kaulas mano kaulų ir kūnas mano kūno. Ši bus vadinama Moterimi, nes iš jos Vyro ji buvo paimta“.

Visi žymiausi komentatoriai sutinka, jog Adomas, miegodamas giliu ir slėpiningu miegu, kurio metu Dievas išėmė iš jo šonkaulį žmonos sukūrimui, neprarado sąmonės, todėl galėjo ištarti šiuos žodžius:

„Ši pagaliau yra kaulas mano kaulų ir kūnas mano kūno“ – tai įprastas biblinis išsireiškimas, kuris išreiškia glaudžios fizinės giminystės idėją, kurios pradžia, gali būti, kaip tik yra šis faktas:

Ir Labanas jam (Jokūbui) tarė: „Esi iš tikrųjų mano kūnas ir kraujas!“ (Pr 29:14)

Abimelechas savo motinos broliams ir visam motinos šeimos klanui kalba: „Kelkite šį klausimą, girdint visiems Šechemo didžiūnams. Kas jums geriau: būti septyniasdešimties vyrų valdomiems – visų Jerub-Baalo sūnų – ar būti valdomiems vieno vyro? Taip pat turite atsiminti, kad aš esu jūsų kūnas ir kraujas“. (Ts 9:2)

Visos Izraelio giminės atėjo į Hebroną pas Dovydą ir tarė: „Štai mes esame tavo kūnas ir kraujas. (2 Sam 5:1)

Hebraiškas žodis ‚žmona‘ (iša) kilęs iš žodžio ‚vyras‘ (iš) ir tuo pačiu visiems laikams užanspaudavo savyje užuominą į jos atsiradimo istoriją.

Adomas savo žmonai duoda vardą tuomet, kai jis davė vardus visiems gyvūnams. Tardamas šią frazę Adomas suvokė, jog visi gyvūnai yra kilę iš žemės, o Ieva yra kilusi iš jo šonkaulio, todėl ji yra kitokia.

Adomas vardus teikė ne atskiriems gyvūnams, o jų giminėms. Todėl ir Ievos vardą suteikia kaip savo žmonai, ir jis priklauso visai giminei.

Pr 2:24. Todėl vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie savo žmonos, ir jie tampa vienu kūnu.

Vieni komentatoriai sako, jog šių žodžių negalima priskirti Adomui, nes jis, žmonijos pradininkas, nežinojo jokių tėvų, neturėjo jokio reikalo nei galimybių apie juos kalbėti. Šiuos žodžius galima su didele tikimybe priskirti Mozei, kuris įstatymiškai žydų tarpe įtvirtino santuokos sąjungą (Iš 21:1-11; Įst 21:11-17; Įst 24:1-5), kuris yra Pradžios knygos autorius. Tačiau dar geriau yra, remiantis Jėzaus Kristaus žodžiais, šiuos žodžius priskirti pačiam Dievui.

Jis atsakė: „Argi neskaitėte, jog Kūrėjas iš pradžių *sukūrė žmones kaip vyrą ir moterį* ir pasakė: *Todėl vyras palieka tėvą ir motiną ir glaudžiasi prie žmonos, ir du taps vienu kūnu*. Taigi jie – jau nebe du, o vienas kūnas. Ką tad Dievas sujungė, žmogus teneperskiria“. (Mt 19:4-6)

Tačiau kiti komentatoriai mano, jog slėpiningo miego metu Adomui buvo duotas žinojimas, jog žmonės dauginsis, jog jų bus daug. Jo metu jam buvo duota ir žinojimas, koku keliu tie žmonės ateis į šį pasaulį. Anot jų, tik todėl Adomas tuo metu ir kalba apie tai.

Pr 2:25. Jiedu buvo nuogi, žmogus ir jo žmona, tačiau jie nejautė jokios gėdos.

Adomas su Ieva, kaip ir visa kita kūrinija, buvo sukurti visame jėgų žydėjime. Tačiau jie neturėjo aistrų, kurios yra būdingos nusidėjusiam žmogui. Anot Bažnyčios tėvų, pirmųjų žmonių protai buvo nukreipti pirmiausia į aukštesniojo pasaulio šlovę. Jie galėjo girdėti ir suprasti ne tik bendraujančius garsais gyvūnus, bet ir angelus, bendrauti su į rojų įžengiančiu Dievu.

Jie nesigėdijo vienas prieš kitą savo nuogumo, nes iki nusidėjimo buvo apgaubti aukščiausios šlovės (Jonas Auksaburnis).

Ir dabar žmogus tam tikru laipsniu gali pasiekti rojaus būklės. Tai liudija šventieji žmonės savo gyvenimu. Pavyzdžiui, yra tokių šventųjų, kurie kankinami išlieka nesužaloti. Adomui ir Ievai rojuje taip pat niekas negalėjo pakenkti, kol jie buvo nenusidėję. Nusidėjęs žmogus gali pasiekti tik menku laipsniu turėtų rojuje galimybių.

Rojus žmogui prieinamas tapo per Dievo suteiktą jam malonę dėl antro Adomo Jėzaus Kristaus aukos.